

ขุณสารสี่อธรรม

เพื่อนำสันติสุข

"ขุณสารแอกพรี"

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแผ่พุทธธรรม, บัณฑิตธรรม
เพื่อเป็นสื่อผ่านทางพระพุทธศาสนา
เพื่อรักษาทรงจำ กล่าวบอกพุทธพจน์
เพื่อแสดงบทบาทของพุทธบริษัท

ประธานที่ปรึกษา

พระครูธรรมธรสุนันต์ นนฺทีโก

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มสหธรรมิกจากแดง

วัดจากแดง

ถ.เพชรหิรัญ ซอยเพชรหิรัญ ๑๐

ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง

สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐

โทร. ๐๒-๕๖๒-๕๙๒๘,

๐๒-๘๑๖-๔๗๔๔

สถานีวิทยุชุมชนวัดจากแดง

FM ๙๖.๗๕ MHz

ออกอากาศทุกวัน

เวลา ๐๖.๐๐ น. - ๒๒.๓๐ น.

สารบัญ

ประทีปนำทาง	๔
อุปมาพระรัตนตรัย	๕
อานิสงส์การแผ่เมตตา	๖
การนั่งที่มีโทษ ๖ อย่าง	๑๒
ว่าด้วยมานะลักษณะต่างๆ	๑๓
นกกระจาบสองฝูง	๑๖
ปีใหม่กับการให้ทาน	๒๐
พรปีใหม่	๒๓
ส่งท้ายปีเก่า	๒๘
มังคลสูตรตั้ง = มงคลสูตร	๓๐
พระพุทธคุณ	๓๔

ผู้อุปถัมภ์การพิมพ์

พระครูธรรมธรสุนันต์ นนฺทีโก

พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

คุณบุญล้อม~คุณพิรพร สุภาณุสนธิ์

ประทีปนำทาง

สวัสดีปีใหม่ ๒๕๕๑

สมาชิกรจลสาร จากแดงสัมพันธ์

มนุษย์เป็นอันมาก ได้ยึดถือเอาที่พึ่งผิดๆ มนุษย์ทั้งหลายมักถูกความกลัว
คุกคามเอาแล้ว มีความปรารถนาหลายสิ่งหลายอย่างบ้าง ย่อมยึดถือเอาสิ่งผิดๆ
รู้เท่าไม่ถึงการ ขาดการศึกษา ขาดความเข้าใจถึงแก่นของศาสนา เช่น ย่อมยึดถือ
เอาภูเขาบ้าง ป่าไม้ที่ศักดิ์สิทธิ์บ้าง วัตถุเครื่องรางของขลังบ้าง ว่าเป็นที่พึ่งของตนๆ
นั้นไม่ใช่ที่พึ่งอันสูงสุด ผู้ใดถือเอาสิ่งผิดนั้น ว่าเป็นที่พึ่งแล้ว ย่อมไม่หลุดพ้นไป
จากทุกข์ทั้งปวงได้

ส่วนผู้ใดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งแล้วเห็นอริยสัจสี่
ด้วยปัญญาอันถูกต้อง คือ เห็นทุกข์ เห็นเหตุ เป็นเครื่องให้เกิดขึ้นของทุกข์
เห็นความก้าวล่วงเสียได้ซึ่งทุกข์ ย่อมเห็นมรรคมืองค์แปดอันประเสริฐ เป็นเครื่อง
ให้ถึงความเข้าไปสงบระงับแห่งทุกข์ นั้นแหละคือที่พึ่งอันเกษมและที่พึ่งอันสูงสุด
ผู้ใดถือเอาที่พึ่งนั้นแล้ว ย่อมหลุดพ้นไปจากทุกข์ทั้งปวงได้แท้

คณะผู้จัดทำ

อุปมาพระรัตนตรัย

พระพุทธพจน์

สติของชนทั้งหลายเหล่าใด ไปแล้วในพระพุทธเจ้าเป็นนิตยทั้งกลางวัน ทั้งกลางคืน ชนเหล่านั้น เป็นสาวกของพระโคตมะ ตื่นอยู่ด้วยดีในกาลทุกเมื่อ.

(พุทธพจน์...เวฬุวัน)

อุปมาพระรัตนตรัย

❖ พระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนดวงอาทิตย์ทอแสงอ่อนๆ พระธรรมเปรียบเหมือนขำยรัศมีของดวงอาทิตย์นั้น พระสงฆ์เปรียบเหมือนโลกที่ดวงอาทิตย์กำจัดมืดแล้ว

❖ พระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนคนเผาป่า พระธรรมเครื่องเผาป่าคือกิเลส เปรียบเหมือนไฟเผาป่า พระสงฆ์ ที่เป็นบุญเขตเพราะเผากิเลสได้แล้ว เปรียบเหมือนภูมิภาคที่เป็นเขตนา เพราะเผาป่าเสียแล้ว.

❖ พระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนนายเรือที่ดี พระธรรมเปรียบเหมือนเรือ พระสงฆ์ เปรียบเหมือนชนผู้เดินทางถึงฝั่ง.

❖ พระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนผู้ชี้ขุมทรัพย์ พระธรรมเปรียบเหมือนขุมทรัพย์ พระสงฆ์ เปรียบเหมือนชนผู้ได้ขุมทรัพย์.

❖ พระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนบ่อเกิดแห่งทรัพย์ พระธรรม เปรียบเหมือนทรัพย์ที่เป็นสาระ พระสงฆ์ เปรียบเหมือนชนผู้ใช้ทรัพย์ที่เป็นสาระ

งานสังการแผ่เมตตา

สวัสดีปีใหม่ขอเจริญพรญาติโยมทุกท่านอาตมาภาพจักนำข้อธรรมเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้และควรแก่การนำไปปฏิบัติได้ทันทีเป็นฉบับพิเศษขอให้เราเข้าใจเถิดว่าการอบรมบ่มเพาะและฝึกจิตเป็นการปลุกรากแก้วของชีวิต เพื่อความมงคลแก่ผู้ปฏิบัติ ให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ขอให้รู้เถิดว่า ศาสนาอยู่ที่ตัวเรา พระรัตนตรัยอยู่ที่ใจ ใจเป็นหัวหน้า ใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ คอลัมน์นี้จะขอแนะนำเครื่องระงับ “ความโกรธ” คือ “เมตตา” เป็นธรรมของพระพุทธองค์ เพื่อเผยแพร่แก่ผู้อ่านน้อมนำไปปฏิบัติ

คำว่า เมตตา คือ

สิ่งที่เกิดขึ้นโดยอาการอันปรารถนาความสุขมาสู่สรรพสัตว์ มีชื่อเรียกทางพระอภิธรรมปิฎกว่า “อโทสเจตสิก” (ความไม่ผูกโกรธหรืออีกอย่างหนึ่งว่าเมตตา) เป็นธรรมข้อแรกในพรหมวิหารสี่ (คือ เมตตา-กรุณา-มุทิตา-อุเบกขา)

ลักษณะของเมตตา

๑. มีลักษณะการเกิดขึ้น/ความเป็นไปโดยอาการที่ทำให้คุณประโยชน์ต่อสรรพสัตว์
๒. มีหน้าที่นำประโยชน์เกื้อกูลเข้าไปให้สรรพสัตว์เป็นกิจ หรือ มีหน้าที่กำจัดความอาฆาตพยาบาท
๓. มีความอยู่เย็นเป็นสุข เป็นผลที่ปรากฏขึ้นกับผู้แผ่เมตตา/ผู้เจริญเมตตา
๔. มีการพิจารณาโดยแยบคาย อันพึงเห็นความน่ารักน่าพอใจของสรรพสัตว์ เป็นเหตุใกล้

อโทสะนั้นเองที่เป็นไปด้วยอำนาจแห่งอหยาตัยเกื้อกูลในสัตว์ทั้งหลาย ชื่อว่า เมตตา มาจากความหมายว่า ในความรัก หรือในความไมตรี

มทบุคคลที่ไม่ควรแผ่ให้ก่อน

ก่อนอื่นที่เราจะแผ่เมตตา ต้องพิจารณาเห็นโทษของโทษะ (ความโกรธ) และเห็นประโยชน์ของขันติ (ความอดทน) ให้ได้เสียก่อน จากนั้น จึงพิจารณาว่า เราควรแผ่เมตตาไปให้ใครก่อน... บุคคลผู้ที่ถูกห้ามแผ่เมตตาไปให้ก่อนนั้นมีดังนี้-

๑. อับปิยะบุคคล คือผู้ที่เราไม่รักใคร่ไม่ชอบพอ
๒. อติปิยะบุคคล คือผู้ที่เรารักใคร่พอใจเป็นพิเศษ
๓. มัชฌัตตะบุคคล คือผู้ที่เราวางใจเป็นกลาง จะเป็นคนรักก็ไม่ใช่ จะเป็นคนที่เกลียดชังก็ไม่ใช่
๔. เวย์บุคคล คือผู้ที่มีเวรเป็นศัตรูกับเรา

และยังมีบุคคลอีก ๒ ประเภทที่ห้ามแผ่เมตตาไปให้โดยตรง/โดยเฉพาะเจาะจง เพราะจะทำให้เกิดโทษได้

๑. บุคคลผู้ที่มีเพศตรงข้ามกับเรา เพราะถ้าหากแผ่เมตตาเฉพาะเจาะจงอาจทำให้เกิดราคะความกำหนัดได้ (ความรักใคร่ด้วยเมตตา กับ ความรักใคร่ด้วยตัณหาราคะ ไม่เหมือนกัน)

๒. บุคคลผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว ก็ห้ามแผ่เมตตาไปให้ เพราะจะทำให้ผู้แผ่ผู้เจริญเมตตา ไม่บรรลุถึงอุปรการฌาน, และอัปนาฌาน (การแผ่เมตตา ทำได้เฉพาะกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น ถ้าตายแล้ว ก็ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้จึงจะได้รับ)

บุคคลที่ควรแผ่ให้ก่อน

๑. ตัวเราเอง
๒. ครูบาอาจารย์

ลำดับบุคคลที่เราควรแผ่เมตตาไปให้นั้นมีดังนี้

๑. ปิยะบุคคล คือผู้เป็นที่รักใคร่ชอบใจ
๒. อติปิยะบุคคล คือผู้ที่เรารักใคร่เป็นพิเศษ เช่น มารดา บิดา เป็นต้น
๓. มัชฌัตตะบุคคล คือผู้ที่เราวางใจเป็นกลาง จะเป็นคนรักก็ไม่ใช่ จะเป็นคนที่เกลียดชังก็ไม่ใช่
๔. เวย์บุคคล คือผู้ที่มีเวรเป็นศัตรูกับเรา

การวางใจเป็นกลางแผ่เมตตาให้เสมอภาคกันในบุคคลี่จำพวกนี้ ชื่อว่า “**สีมัสัมปะทะ-ผสวนขอบเขตเข้ากัน**” เมื่อกระทำสีมัสัมปะทะแล้วถือเอาเป็นนิมิต ทำเป็นพหุสัตะคือ เจริญเมตตาภาวนาให้มาก ก็สามารถบรรลุอุปปนาณานได้

วิธีแผ่เมตตา

แผ่แบบเจาะจงด้วยการเปล่งเสียงสวดออกมาด้วยภาษาบาลี หรือภาษาไทยก็ได้ หรือ ทั้งสองภาษาก็จะดีมาก สวดดังนี้

อะหัง สุขิโต โหมิ, อะเวโร โหมิ, อัปพะยาปัชโช โหมิ, อะนีโฆ โหมิ, สุขี อัตตानัง
ปะริหะรามิ.

แปลว่า ขอให้ข้าพเจ้า จงถึงซึ่งความสุข, อย่าได้มีเวรมีภัยซึ่งกันและกันเลย, จงอย่าได้มีความอาฆาตพยาบาทซึ่งกันและกันเลย, จงอย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย, จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งหมดทั้งสิ้นเถิด

การแผ่แบบนี้เรียกว่า **โอธิสพรรณา** คือแผ่เจาะจงให้เราก่อน แล้วจึงเจาะจงชาย-หญิง-พระอรียะ-ผู้มีชื้ออรียะ-เทพ-มนุษย์-และ วินิปาติกะ/ผู้เกิดในอบายภูมิสี่

แผ่แบบเจาะจงด้วยการภาวนาอยู่ในใจ

หลังจากเปล่งเสียงสวดออกมาจนเป็นวาจुकคตะ-ติดปากและขึ้นใจแล้วก็ไม่ต้องเปล่งเสียงออก ให้สวดภาวนาอยู่ในใจ นึกถึงคนที่เราเจาะจงแผ่ให้ ทำอยู่อย่างนี้ซ้ำๆ ไม่ต้องเร่งรีบ แต่อย่าให้ขาดช่วงจนเกิดทักษะเกิดเป็นนิมิตขึ้นมา... (เวลาสวดออกเสียงแผ่เมตตาอย่างน้อยต้องสวด ๗ จบขึ้นไป จึงจะมีพลัง เพราะเมตตาเป็นสมณะภาวนาจำต้องเจริญให้มากเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เกิดเป็นสมาธิขั้นสูง)

แผ่แบบไม่เจาะจงด้วยการเปล่งเสียงสวดออกมาด้วยภาษาบาลี หรือภาษาไทย ก็ได้ทั้งสองภาษาก็จะดีมากสวดดังนี้

สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ, อัปพะยาปัชชา โหนตุ, อะนีฆา โหนตุ, สุขี อัตตानัง
ปะริหะรันตุ.

แปลว่า ขอให้สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆ เกิด, อย่าได้มีเวรมีภัย ซึ่งกันและกันเลย, จงเป็นสุข เป็นสุขเกิด จงอย่าได้ มีความอาฆาตพยาบาท ซึ่งกันและกันเลย, จงเป็นสุข เป็นสุขเกิด จงอย่าได้มีความทุกข์กาย ทุกข์ใจเลย, จงมีความสุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งหมด ทั้งสิ้นเกิด

การแผ่แบบนี้เรียกว่า **อนิสรณา** คือแผ่ไม่เจาะจงให้แก่ สรรพสัตว์ ปาณชาติ- ที่มีลมหายใจภูตอมมนุษย์บุคคลผู้ที่มีอัตรภาพร่างกายอยู่ในทิศทั้งสิบ...(หรือจะใช้บทสวดเช่น **บทกรณียเมตตสูตร** ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า กรณียมัตถกุสเลน...บทนี้เป็นทั้งพระปริตรเป็นทั้ง กัมมัฏฐาน ในสูตรเดียวกัน, และ**ขันธสูตร**-ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า วิรูปักเขหิ เม เมตตัง...)

แผ่แบบไม่เจาะจงด้วยการภาวนาอยู่ในใจ

หลังจากเปล่งเสียงออกมาจนเป็นวาจुकคตะ-ติดปากและขึ้นใจแล้วก็ไม่ต้องเปล่ง เสียงออก ให้สวดภาวนาอยู่ในใจ นึกถึงสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า ไม่เลือกชั้นวรรณะแผ่ไป ให้ทุกคนชั้น ทำอยู่อย่างนี้ซ้ำๆ ไม่ต้องเร่งรีบ แต่อย่าให้ขาดช่วงจนเกิดทักชะเกิดเป็น นิมิตขึ้นมา...

อานิสงส์ของเมตตา ๑๑ อย่าง

๑. นอนเป็นสุข
๒. ตื่นเป็นสุข
๓. ไม่ฝันร้าย
๔. เป็นที่รักที่พอใจของทุกคน
๕. เป็นที่รักที่พอใจของเทวดาและพวกอมมนุษย์
๖. เทพคุ้มครอง
๗. ไฟไม่ไหม้ ไม่โดนยาพิษ ไม่ถูกเบียดเบียนด้วยอาวุธ
๘. ได้สมาธิโดยง่าย
๙. สีหน้าผ่องใส
๑๐. ไม่หลงทำกาลกิริยา
๑๑. หากยังไม่สามารถให้อรหัตตผลเกิดขึ้นได้ ย่อมเข้าถึงพรหมโลก

ศัตถุของเมตตา

ศัตถุ ที่อยู่ใกล้ของเมตตา คือ ราคะ, ศัตถุ ที่อยู่ไกลของเมตตา คือ โทสะ.

การแผ่เมตตาทำได้ ๓ ทาง

๑. เมตตาเมโนกรรม-แผ่ทางใจ คือตั้งใจปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข
๒. เมตตาวจีกรรม-แผ่ทางวาจา คือสวดมนต์แผ่เมตตาให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วยปาก
๓. เมตตากายกรรม-แผ่ทางกาย คือมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย

พิจารณาเห็นโทษของความโกรธ

๑. ไบหน้าเหี่ยวง่น
๒. อยู่ไม่เป็นสุขหลับไม่สบาย
๓. ผลประโยชน์เสียหาย
๔. ทรัพย์สินหดถอย
๕. ไร้บริวาร
๖. เพื่อนดีมีน้อย
๗. สิ้นชีวิตแล้วลงอบายภูมิ

“กุทโธ อัดถัง นะ ชานะติ กุทโธ ธัมมัง นะ ปัสสະติ”
คนโกรธ มักไม่รู้อรรถประโยชน์ คนโกรธ มักไม่เห็นธรรม

พิจารณาเห็นคุณของขันติความอดทน

“ขันตี ประระมัง ตะโป ตีติกขา นิพพานัง ประระมัง ะทนต์ิ พุทธา”

พระพุทธองค์ตรัสไว้ในโอวาทปาติโมกข์ว่า “ความอดทน เป็นตบะเป็นพฤติกรรมอันประเสริฐสุด” ในมงคลสูตรตรัสไว้ว่า “ความอดทน เป็นมงคลอันสูงสุด” และในธรรมบทตรัสไว้ว่า “ความอดทน เป็นเหมือนกองทัพ ที่คอยป้องกันข้าศึก”...และความอดทนเป็นพื้นฐานของกุศลทั้งปวง...

จุดประสงค์ของการแผ่เมตตา ๒ อย่าง

๑. เพื่อเป็นการสร้างกุศล สร้างเมตตาบารมี (เป็นการแผ่แบบสามัญทั่วไป สามารถแผ่ให้เพศตรงข้ามได้)
๒. เพื่อให้ได้ฌานอภิญญา (แผ่เมตตาให้เพศตรงข้ามไม่ได้ เพราะจะทำให้เกิดราคะ)

ที่ใดมีความเกลียด

ขอให้ข้าพเจ้านำความรักมาให้

ที่ใดมีบาดแผล

ขอให้ข้าพเจ้านำอภัยทานมาให้

ที่ใดมีความลังเล

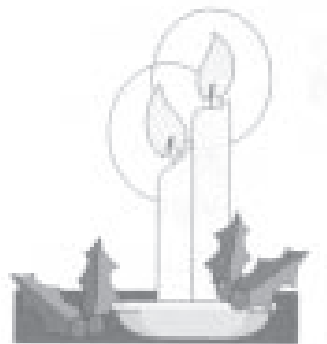
ขอให้ข้าพเจ้านำศรัทธามาให้

ที่ใดมีความมืด

ขอให้ข้าพเจ้านำแสงสว่างมาให้

ที่ใดมีความเศร้า

ขอให้ข้าพเจ้านำปิติมาให้...

การบังที่มีโทษ ๖ อย่าง

สมัยพุทธกาล คนที่เป็นบัณฑิต เข้าไปเฝ้าพระศาสดานั่งใกล้ ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง เนื่องจากเป็นผู้ฉลาดในที่นั้น เช่นสำนวนว่า อันว่าภิกษุนั้นเข้าไปเฝ้าแล้วซึ่งพระศาสดานั่งแล้ว ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง สำนวนข้างต้นนี้มักพบเจอในพระไตรปิฎกจำนวนมาก ท่านผู้ฉลาดรู้ในสิ่งที่ควรและให้ความเคารพก็น้อมนำมาประพฤติได้เช่นกัน เมื่อเข้าไปหาบุคคลผู้ตั้งอยู่ในฐานะผู้ใหญ่และควรแก่การเคารพ

ถามว่า ก็บุคคลนั่งอย่างไรจึงชื่อนั่งลง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

ตอบว่า นั่งเว้นโทษของการนั่ง ๖ อย่าง

ถามว่า โทษการนั่ง ๖ อย่างมีอะไรบ้าง

ตอบว่า มีดังนี้คือ

๑. อติทูลรัง   นั่งในที่ไกลเกินไปถ้าประสงค์จะพูดกันก็ต้องพูดด้วยเสียงดัง
๒. อัจจาสนันท์   นั่งในที่ไกลเกินไปก็จะเบียดเสียดท่าน
๓. อุปริवादัง   นั่งในที่เหนือลมก็จะรบกวนท่านด้วยกลิ่นตัว
๔. อุณหะตปปะเทสัง   นั่งในที่สูงก็จะเป็นการแสดงความไม่เคารพ
๕. อติสัมมุขัง   นั่งตรงหน้าเกินไป ถ้าประสงค์จะมองดูหน้ากันก็ต้องจ้องตากัน
๖. อติปัจฉา   นั่งล้ำข้างหลังมาก ถ้าประสงค์จะมองดูจะต้องยื่นคอไปเหลียวดู

อธิบายว่า เพราะเหตุที่นั้นภิกษุนี้จึงนั่งเว้นโทษแห่งการนั่ง ๖ อย่างนี้เสีย เพราะเหตุที่นั้นท่านจึงกล่าวว่า ภิกษุนี้นั่งลง ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่ง

ว่าด้วยมานะลักษณะต่างๆ

ในคำว่า ได้กำหนดรู้มานะชื่อว่ามานะ คือ

๑. มานะอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความพูนแห่งจิต.
๒. มานะ ๒ อย่าง ได้แก่
  ๑. มานะในความยกตน
  ๒. มานะในความข่มผู้อื่น
๓. มานะ ๓ อย่าง ได้แก่
  ๑. มานะที่เราดีกว่าเขา
  ๒. มานะที่เราเสมอเขา
  ๓. มานะที่เราเร็วกว่าเขา
๔. มานะ ๔ อย่าง ได้แก่
  ๑. บุคคลให้มานะเกิดเพราะลาภ
  ๒. ให้มานะเกิดเพราะยศ
  ๓. ให้มานะเกิดเพราะสรรเสริญ
  ๔. ให้มานะเกิดเพราะสุข
๕. มานะ ๕ อย่าง ได้แก่
  ๑. บุคคลให้มานะเกิดว่า เราได้รูปที่ชอบใจ
  ๒. ให้มานะเกิดว่า เราได้เสียงที่ชอบใจ
  ๓. ให้มานะเกิดว่า เราได้กลิ่นที่ชอบใจ
  ๔. ให้มานะเกิดว่า เราได้รสที่ชอบใจ
  ๕. ให้มานะเกิดว่า เราได้โณภูฏัพพะ (ความรู้สึก) ที่ชอบใจ
๖. มานะ ๖ อย่าง ได้แก่
  ๑. บุคคลให้มานะเกิดเพราะความถึงพร้อมแห่งตา
  ๒. ให้มานะเกิดเพราะความถึงพร้อมแห่งหู
  ๓. ให้มานะเกิดเพราะความถึงพร้อมแห่งจมูก
  ๔. ให้มานะเกิดเพราะความถึงพร้อมแห่งลิ้น
  ๕. ให้มานะเกิดเพราะความถึงพร้อมแห่งกาย
  ๖. ให้มานะเกิดเพราะความถึงพร้อมแห่งใจ
๗. มานะ ๗ อย่าง ได้แก่
  ๑. ความถือตัว
  ๒. ความดูหมิ่น
  ๓. ความถือตัวและความดูหมิ่น
  ๔. ความถือตัวต่ำ
  ๕. ความถือตัวสูง
  ๖. ความถือตัวว่าเราั่งมี
  ๗. ความถือตัวผิด

๘. มานะ ๘ อย่าง ได้แก่

๑. บุคคลให้ความถือตัวเกิดเพราะลาภ
๒. ให้ความถือตัวต่ำเกิดเพราะความเสื่อมลาภ
๓. ให้ความถือตัวเกิดเพราะยศ
๔. ให้ความถือตัวต่ำเกิดเพราะความเสื่อมยศ
๕. ให้ความถือตัวเกิดเพราะความสรรเสริญ
๖. ให้ความถือตัวต่ำเกิดเพราะความนิินทา
๗. ให้ความถือตัวเกิดเพราะสุข
๘. ให้ความถือตัวต่ำเกิดเพราะทุกข์

๙. มานะ ๙ อย่าง ได้แก่

๑. มานะว่าเราดีกว่าคนที่ดี
๒. มานะว่าเราเสมอกับคนที่ดี
๓. มานะว่าเราเลวกว่าคนที่ดี
๔. มานะว่าเราดีกว่าผู้เสมอกัน
๕. มานะว่าเราเสมอกับผู้เสมอกัน
๖. มานะว่าเราเสมอกับผู้เลว
๗. มานะว่าเราดีกว่าผู้เลว
๘. มานะว่าเราเสมอกับผู้เลว
๙. มานะว่าเราเลวกว่าผู้เลว

๑๐. มานะ ๑๐ อย่าง ได้แก่ บุคคลบางคนในโลกนี้ที่เกิดมานะเพราะเหตุดังนี้

๑. เพราะชาติบ้าง
๒. เพราะโคตรบ้าง
๓. เพราะความเป็นบุตรแห่งสกุลบ้าง
๔. เพราะความเป็นผู้มีรูปงามบ้าง
๕. เพราะทรัพย์บ้าง
๖. เพราะการเชื่อเชิญบ้าง
๗. เพราะหน้าที่การงานบ้าง
๘. เพราะหลักแหล่งศิลปศาสตร์บ้าง
๙. เพราะวิทยฐานะบ้าง
๑๐. เพราะการศึกษา เพราะปฏิภาณ เพราะวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง

ความถือตัว กิริยาที่ถือตัว ความเป็นผู้ถือตัว ความกำเริบขึ้น ความพูขึ้นนี้ เรียกว่า มานะ.

คำว่า **พึงกำหนดรู้มานะ** ความว่า พึงกำหนดรู้มานะด้วยปริญา ๓ คือ ญาตปริญา ตีรณปริญา ปหานปริญา.

ญาตปริญาเป็นไฉน นรชนย่อมรู้จักมานะ คือ ย่อมรู้ย่อมเห็นว่า “(สิ่ง) นี้เป็นมานะอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความพูขึ้นแห่งจิต. (สิ่ง) นี้เป็นมานะ ๒ อย่าง ได้แก่ มานะในการยกตน มานะในการข่มผู้อื่น...(แจกตามมานะ ๑๐ หมวด)...(สิ่ง) นี้เป็นมานะ ๑๐ อย่าง โดยความเป็นของมีชาติเป็นธรรมดา เป็นของมีชราเป็นธรรมดา โดยความเป็นของมีพยาธิเป็นธรรมดา โดยความเป็นของมีมรณะเป็นธรรมดา โดยความเป็นของมีโสกะ มีปริเทวะ มีทุกข์ มีโทมนัสและมีอุปายาสเป็นธรรมดา โดยความเป็นของมีความเศร้าหมองเป็นธรรมดา โดยความเป็นเหตุเกิดแห่งทุกข์ โดยความเป็นของดับไป โดยความเป็นของไม่ชวนให้แช่มชื่น โดยความเป็นอาทีนพ (ความเป็นโทษ) โดยความเป็นของที่ต้องสลัดออกไปนี้ ชื่อว่า **ตีรณปริญา**.

ปหานปริญาเป็นไฉน นรชนพิจารณาอย่างนี้แล้ว ย่อมละบรรเทาทำให้สิ้นไป ให้ถึงความไม่มีซึ่งมานะ นี้ชื่อว่า **ปหานปริญา**.

คำว่า **ได้กำหนดรู้มานะ** คือ ได้กำหนดมานะด้วยปริญา ๓ นี้ เพราะฉะนั้นจึงชื่อว่า ได้กำหนดรู้มานะ.

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย

มหานิทเทส เล่ม ๕ ภาค ๒-หน้าที่ ๔๗๗

นกกะจาบสองฝั่ง

เรื่อง นกกะจาบสองฝั่งมีอยู่ใน สัมมโฆทานชาดก แห่งพระสุตตันตปิฎก เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่วัดป่าช่อ นิโครธารามชานกรุงกบิลพัสดุ์ เมืองหลวงของแคว้นสักกะ อันเป็นเมืองที่พระพุทธเจ้าประสูติ พระพุทธเจ้าเสด็จมาที่เมืองนี้ เพื่อทรงระงับสงครามอันเกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างพระญาติพี่น้อง ๒ ฝ่ายของพระองค์ พระญาติพี่น้องของพระพุทธเจ้าทั้ง ๒ ฝ่ายคือ

๑. พระญาติพี่น้องทางฝ่ายพระบิดา คือ **พระเจ้าสุทโธทนะ** อาศัยอยู่ในเมืองหลวงชื่อ กบิลพัสดุ์ ตั้งอยู่ริมฝั่งด้านหนึ่งของแม่น้ำโรหิณี

๒. พระญาติพี่น้องทางฝ่ายพระมารดา คือ **พระนางสิริมหามายา** อาศัยอยู่ในเมืองหลวงชื่อ กรุงเทวะทนะ ตั้งอยู่ริมฝั่งอีกด้านหนึ่งของแม่น้ำโรหิณี

เปรียบเทียบให้เป็นสถานที่อยู่เหมือนกรุงเทพฯ กับกรุงธนบุรีสมัยก่อน ซึ่งตั้งอยู่คนละริมฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองเมือง พลเมืองประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ทำนา สร้างทำนบกกลางแม่น้ำโรหิณี ในเวลาฝนแล้งก็ตม่น้ำด้วยทำนบนั้นเข้านาต่างฝ่ายต่างมีทำนบนั้นเข้านา ต่างฝ่ายต่างมีทำนบกั้นน้ำ ฝ่ายที่อยู่เหนือน้ำก็ได้เปรียบ ฝ่ายที่อยู่ทางใต้น้ำ ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์จากการแย่งกันตม่น้ำเข้านาเกิดเหตุลุกลามใหญ่โต จนเกิดเป็นสงครามรบพุ่งกัน พระพุทธเจ้าทรงทราบข่าวจึงเสด็จไปทรงประชุมพระญาติพี่น้องทั้งสองฝ่าย ให้เจรจาประนีประนอมกัน จนทั้งสองฝ่ายเชื่อฟังพระพุทธเจ้า บรรยากาศที่ร้อนแรงจึงสงบลง พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระญาติสองฝ่ายว่า ถ้าพระองค์ไม่เสด็จมาที่นี้คราวนี้จะเกิดสงครามนองเลือด เลือดทั้งสองฝ่ายจะไหลท่วมถนน พระพุทธเจ้าทรงอาศัยเรื่องนี้เป็นเหตุ จึงทรงแสดงธรรมด้วยผลดีของความสมัคสมานสามัคคีกัน และทรงแสดงชี้ให้เห็นผลร้ายของความแตกสามัคคีกัน แล้วทรงยกเรื่องราวของ นกกะจาบสองฝั่ง มาแสดงประกอบให้เห็นแจ้ง เรื่องมีดังต่อไปนี้

นกกระจาบฝูงหนึ่งหลายพันตัว มีหัวหน้านำฝูงลูกน้องบินเป็นฝูงไปหากินเมล็ดพืชในไร่นา ลูกน้องถูกนายพรานใช้ตาข่ายจับไปขายและฆ่ากินวันละหลายตัว นกกระจาบที่เป็นนายฝูงเห็นความวิบัติของบริวารเช่นนั้น วันหนึ่งจึงเรียกประชุมนกกระจาบลูกน้องทั้งหมด เมื่อลูกน้องมาประชุมพร้อมเพรียงกันแล้ว นกกระจาบนายฝูงจึงปราศรัยชี้แจงวิธีที่จะทำให้รอดพ้นจากตาข่ายดักของนายพรานใจบาปว่า

“พี่น้องที่รักทั้งหลาย นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เมื่อพวกเราถูกตาข่ายดักของนายพรานป่า ขอให้พวกเราจรรวมพลังสามัคคี เมื่อพวกเราถูกตาข่ายแล้วให้กระพือปีกขึ้นพร้อมๆ กัน ยกเอาตาข่ายขึ้นทั้งผืนไปวางครอบไว้บนยอดไม้ หลังจากนั้นพวกเราแต่ละตัวจึงถอดหัวออกจากตาข่าย แล้วบินหนีไปทางเบื้องล่าง”

บรรดานกกระจาบทั้งฝูงต่างเชื่อฟังนกกระจาบนายฝูง พร้อมทั้งจะใช้พลังสามัคคีให้พ้นภัยพิบัติจากการถูกดักด้วยตาข่ายตั้งแต่นั้นมานายพรานป่าก็กลับบ้านมือเปล่าทุกวันหลายวันเข้าเมียนายพรานซึ่งคอยอยู่ที่บ้าน ก็ทำหน้าบูดบึ้ง

เมียนายพราน : วันนี้ช่วยอีกละซี

นายพราน : โถ! ที่รัก นกมันฉลาดขึ้น มันรวมพลังยกตาข่ายพีขึ้นไปครอบบนยอดไม้หนีไปได้

เมียนายพราน : อย่าเลย ฉันไม่เชื่อหรอก พี่คงนำนกไปฆ่าเรอบ้านอื่น

นายพราน : แต่พี่ว่านกฝูงนี้ต้องทะเลาะกันแตกเป็นสองฝูงเข้าสักวัน

ถัดจากนั้นมาไม่นานนักนกกระจาบฝูงนั้นก็พากันบินลงไปกินเมล็ดพืชในลานดินแห่งหนึ่ง นกกระจาบตัวหนึ่งบินลงไปไม่ระมัดระวัง พลัดไปเหยียบเอาหัวนกกระจาบอีกตัวหนึ่งเข้า นกกระจาบที่เหยียบหัวเพื่อนร้องว่า “เราขอโทษเพื่อนด้วยเราไม่ได้เจตนา เราพลัดไปแล้ว”

นกกระจาบตัวที่ถูกเหยียบหัวจนหน้ากระแทกพื้นจึงร้องว่า “โธ่! แต่เราเจ็บนะ”

นกกระจาบตัวที่เหยียบหัวก็ตอบได้ว่า “เราบอกแล้วว่าไม่ได้เจตนา ก็ขอโทษแล้วด้วย ไม่น่าจะเคืองกันเลย”

เท่านั้นแหละนกกระจาบทั้งสองตัวต่างก็เถียงกันและไม่ยอมกัน ตอนนี้ไม่มีใครยอมรับเป็นฝ่ายผิด มีแต่ถือว่าเป็นฝ่ายถูกทั้งนั้น

นกกระจาบตัวที่ ๑ : เอ็งว่าเอ็งแน่กว่าหรื!

นกกระจาบ ๒ : เออ! แน่ชิวะ

เมื่อทั้งสองกางปีกและตีปีกเข้าหากันบรรดานกกระจาบที่อยู่ใกล้เหตุการณ์ต่างก็เข้ามามุงดู ใครเป็นเพื่อนรักตัวไหนก็เข้าข้างนกกระจาบตัวนั้น ต่างถือพรรคถือพวกแตกแยกกันเป็นสองฝ่าย จนกลายเป็นนกสองฝูงส่งเสียงทะเลาะกันเสียงอ้ออึ้ง

นกกระจาบฝูงที่ ๑ ส่งเสียงว่า : ที่พวกเอ็งไม่ตายเพราะตาข่ายครอบดัก
คราวนี้ก็เพราะพวกข้าช่วยยกหอกนะ

นกกระจาบฝูงที่ ๒ ก็ตอบโต้บ้างว่า : อ้าว คราวนั้นถ้าพวกข้าไม่รวมพลังเข้า
ช่วยลำพังพวกเอ็งจะยกตาข่ายขึ้นไหวหรือ
พวกเอ็งก็มีหวังตายเหมือนกันละ

ความทราบถึงนกกระจาบหัวหน้าฝูงจึงเข้ามาเจรจาเกลี้ยกล่อมให้ลูกน้องที่แตกกันเป็นสองฝูงสามัคคีกัน แต่ไม่สำเร็จ เพราะเหตุการณ์ตอนนี้รุนแรงเสียแล้ว นกกระจาบหัวหน้าฝูง จึงพานกบริวารที่เชื่อฟังส่วนหนึ่งแยกฝูง บินเล็ดลอดหนีไปอาศัยอยู่ในป่าแห่งอื่น

ต่อมา นกกระจาบฝูงที่แตกกันเป็นสองฝูงเป็นฝักเป็นฝ่ายนั้นถูกนายพรานดักด้วยตาข่ายครอบไว้ได้

นกกระจาบที่ ๑ : ที่นี้พวกเอ็งเก่งกล้าสามารถก็ลองยกบ้างซิ

นกกระจาบ ๒ : พวกเอ็งก็อวดเก่งเหมือนพวกข้าละว่า เก่งจริงก็ยกเองซิ
วันนั้นนายพรานป่าผู้ซึ่งเคยมีมือเปล่ากลับบ้านแทบทุกวัน ได้หิ้วนกเป็นพวงใหญ่กลับบ้าน ทำให้เมียหายหน้าบุตรกลายเป็นคนหน้าบานเหมือนดอกเห็ด

พระพุทธรเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลงแล้วทรงชี้ให้พระญาติพี่น้องทั้งสองฝ่ายเห็นแจ้งว่า ความสามัคคีกันเป็นเหตุให้เกิดความเจริญ

แม้มีภัยอันตรายก็แก้ไขไม่ได้ ต้องประสบความวิบัติถูกฆ่าตายเหมือนฝูง
นกกระจาบที่แตกสามัคคีกันแล้วแต่ทะเลาะวิวาทกัน

ครั้นทรงสรุปข้อธรรมแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสกลับชาติแสดงในเรื่องชาตคนั้นว่า
ฝูงนกกระจาบที่แตกสามัคคีกันในครั้งนั้น คือ **พระเทวทัต** พร้อมด้วยเหล่าบริวารที่
แตกสามัคคีกันในบัดนี้ ส่วนหัวหน้าฝูงนกกระจาบที่เบียดเบียนความแตกสามัคคีกันได้
พานกบริวารที่เชื่อฟังและไม่แตกสามัคคีกันบินหนีไปอาศัยอยู่ในป่าแห่งอื่นในครั้งนั้น
คือ **พระองค์ และพุทธบริษัท** ในบัดนี้

พุทธศาสนิกชนภายหลังได้ระลึกถึงเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าไปทรงระงับสงคราม
เห็นว่าเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญ จึงสร้างพระพุทธรูปขึ้นปางหนึ่ง ซึ่งยกพระหัตถ์ขึ้นข้าง
หนึ่ง เรียกว่า **ปางห้ามญาติ** ไว้บูชาสักการะสืบมาจนทุกวันนี้

“สมโมทมานา คจฺจนฺติ   ชาลมาทาย ปกฺขิโน
ยทา เต วิวทิสฺสนฺติ   ตทา เอหิฺนฺติ เม วสนฺ” ติ
พุทธพจน์

นกทั้งหลายพร้อมเพรียงกันพาเอาเข้าไป
เมื่อใดพวกมันทะเลาะกัน เมื่อนั้นพวกมันจักตกอยู่ในอำนาจของเรา

จบชาดกเรื่อง **นกกระจาบสองฝูง** ลงด้วยประการฉะนี้

ที่มา : **สัมโมทมานชาดก** แห่งพระสุตตันตปิฎก

ปีไทม์กับการไถ่บาป

เมืองไทยเราเป็นสังคมชาวพุทธที่มีจิตโอบอ้อมอารี มีใจอ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่งถือตัว โดยส่วนมากในกาลสมัยวันสำคัญใดมาถึง เราชาวพุทธก็จะหาโอกาสในการเจริญกุศล ยิ่งในช่วงเทศกาลวันปีใหม่นี้ พวกเราชาวพุทธทั้งหลายได้มีโอกาสกลับสู่ถิ่นกำเนิดพบญาติผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชาวพุทธเราประชุมคนในวงศ์ตระกูล เมื่อฤกษ์ดีเช่นนี้ ได้มีขึ้น ชาวพุทธเราก็ไม่พลาดโอกาสการไปทำบุญ

ถ้าจะถามว่าคนไทยเราถนัดในบุญชนิดไหน ก็จะตอบได้ทันทีว่า บุญที่คนไทยเราถนัดและอุปนิสัยที่เป็นธรรมชาตินั้นก็คือ ทานกุศล นั่นเอง

คนไทยเราเป็นอันมากที่ชอบที่จะให้ทาน มีการใส่บาตรพระภิกษุ ให้ทานแก่บุคคลผู้ตกทุกข์ได้ยาก โดยมีความรู้สึกว่ เราโชคดีที่ได้มีโอกาสช่วยเหลือ ได้เกื้อกูล และได้มีการปลุกฝังให้ลูกหลานได้มีโอกาสได้รู้จักการเป็นผู้ให้ว่าการให้ทำให้มีความรู้สึกเช่นไร ซึ่งวัฒนธรรมการเป็นผู้ให้ของคนไทยนั้น เป็นเช่นนี้มาแต่โบราณ เหมือนเหตุการณ์ในวันปีใหม่วันหนึ่ง ณ วัดจากแดง

คุณตาฮวดได้พาหลานตัวน้อยๆ ไปทำบุญที่วัด เจ้าหลานตัวน้อยนั้นได้ตามคุณตาไปวัดทุกครั้งที่เป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ และทุกวันสำคัญทางศาสนา คุณตานั้นพาหลานไปไหว้พระ ฟังธรรม และได้พาหลานไปให้ทานทุกครั้งไป และวันหนึ่งเจ้าหลานตัวน้อยของคุณตาฮวดได้เกิดความสงสัยขึ้นมาภายในใจของเจ้าหนูตัวน้อยนั้นว่า “ทำไมคุณตาฮวดต้องมาวัดบ่อยๆ น้า...” แล้วจึงใช้มือเล็กๆ ของเจ้าหลานตัวน้อยนั้น กระทบไปที่นิ้วก้อยของคุณตาที่ตนกำลังกำอยู่แล้วจึงถามคุณตาฮวดว่า “คุณตาฮวดครับ คุณตาฮวดครับ ทำไมเราต้องมาวัดบ่อยๆ ด้วยละครับ” คุณตาฮวดก็ลงมาตอบหลานตัวน้อยว่า “เจ้าหนูน้อย ก็พวกเราทำบุญกันอย่างไรเล่า” เจ้าหนูน้อยทำหน้าฉงนแล้วกล่าวว่า “คุณตาครับ บุญคืออะไรหรือครับ คุณตา”

คุณตาฮวดตอบว่า “บุญ คือการทำความดีอย่างไรเล่า”

เจ้าหนูน้อยรำพึงว่า บุญคือการทำความดีนั่นเอง บุญคือการทำความดีนั่นเอง แล้วถามต่อไปว่า “อ้อ...ความดี คือการให้ทานใช่ไหมครับ คุณตา”

คุณตายมือของตนขึ้นแล้วลูปไปบนศีรษะของเจ้าหนูน้อยแล้วตอบว่า “ใช่แล้ว ใช่แล้ว บทเรียนเรื่องการทำความดีในวันนี้คือการให้ทานนั่นเอง เธอรู้ไหม การให้ทานคืออะไร”

เจ้าหนูน้อยหนึ่งไม่กล่าวอะไร คุณตาจึงยิ้มไปพลาบหวัไปพลาบแล้วกล่าวว่า “การให้ทานคือตั้งใจว่าจะให้วัตถุสิ่งของต่างๆ แก่ผู้อื่น มีการตั้งใจในการให้วัตถุทานแก่พระภิกษุสงฆ์เป็นต้นอย่างไรเล่า” แล้วคุณตาฮวดก็ได้อธิบายต่อไปว่า “การตั้งใจว่าจะสละสิ่งของเพื่อการให้ทานมีประโยชน์อย่างไรรู้ไหม เจ้าหนูน้อย...การที่เราตั้งใจทำไว้ในใจเป็นอย่างดีว่าเราจะให้วัตถุทาน เพื่อเป็นการบูชาแก่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีประโยชน์คือ ขณะที่เราให้ใจเราก็เป็นสุข และเมื่อบุญคือทานกุศลให้ผลเราก็จะไม่ขาดแคลนในปัจจุบัน มีข้าว น้ำ เป็นต้น”

เจ้าหนูน้อยรีบถามต่อในทันทีว่า “การตั้งใจว่าจะให้แล้วให้ทานเป็นเหตุ การได้รับปัจจัยสี่เป็นผล เป็นไปได้ได้อย่างไรครับ คุณตา”

คุณตาตอบเจ้าหนูน้อยนั้นว่า “เจ้าหนู ตาจะพูดเปรียบเทียบให้เจ้าฟังนะ จงตั้งใจฟังให้ดีนะเจ้าหนูน้อย”

เจ้าหนูน้อยกล่าวว่า “ครับคุณตาฮวด ผมจะตั้งใจฟังอย่างดี”

คุณตาจึงกล่าวต่อไปว่า “การให้ทานเปรียบประดุจการปลูกต้นไม้ ต้นไม้ที่ปลูกในที่นี้คือต้นบุญต้นกุศลนั่นเอง หรือจะเรียกว่าปลูกต้นกัลปพฤกษ์สารพัดนึกนั่นเอง”

เจ้าหนูน้อยจึงถามว่า “เหมือนอย่างไรหรือครับคุณตา”

คุณตาตอบว่า “ที่เหมือนนั้นเหมือนอย่างนี้ละเจ้าหนูน้อย คือ การจะให้ทานนั้นมีการเตรียมการอยู่ ๓ ขั้นตอนคือ

๑. การตั้งใจเป็นอย่างดีว่าเราจะให้วัตถุต่างๆ เป็นทาน อันนี้เป็นขั้นตอนแรก
๒. ในขณะที่ถวายทานอยู่ก็ให้โดยตั้งใจ ในขณะที่นั้นเป็นอย่างดี อันนี้เป็นขั้นที่สอง
๓. หลังจากให้แล้วก็หมั่นระลึกถึงกุศลคือทานกุศลที่เราได้กระทำไว้แล้วนี้ ขั้นสุดท้ายเช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้คือ ในการปลูกต้นไม้ได้นั้นก็มีขั้นตอนอยู่ ๓ ขั้นตอนเช่นกัน ได้แก่

๑. ขั้นตอนแรกคือการขุดหลุมเตรียม การที่เราจะปลูกต้นไม้ให้ดีนั้น ขั้นตอนการขุดหลุมให้ลึกนำเศษใบไม้ใส่ลงรดน้ำเพื่อให้ดินอ่อนนุ่มเพื่อเป็นปุ๋ยนี้

เป็นขั้นแรก เปรียบกับการปลูกต้นบุญคือการตั้งใจพิจารณามาเป็น
อย่างดีก่อนที่จะให้ทาน กล่าวคือ จะให้ก็รู้ว่าการให้นี้เป็นทานกุศล และ
รู้ต่อไปว่ากุศลที่เมื่อเราเป็นบุคคลที่เชื่อในกรรมและผลของกรรมแล้ว
ยินดีในการที่จะได้ให้ทาน เป็นข้อเปรียบเทียบในข้อนี้

๒. ขั้นตอนที่สอง คือนำต้นกล้าของต้นไม้ที่เราพิจารณาแล้วว่าเป็นต้นกล้า
ที่แข็งแรง ลำต้นตรงดีมาใส่ในหลุมและนำดินที่ดีมีคุณค่าทางแร่ธาตุมาก
มาใส่นี้เป็นการเปรียบเทียบกับการที่เราถวายทานอยู่เฉพาะหน้านั่นเอง
กล่าวคือขณะที่เราถวายทานอยู่นั้นเราก็ตั้งใจด้วยดี เชื่อในกรรมและผล
ของกรรมและมีความดีใจประกอบด้วยในขณะที่ให้

๓. ขั้นตอนสุดท้าย คือเมื่อปลูกต้นไม้ไปแล้วก็ไม่ได้ทิ้งขว้างต้นไม้ที่ตั้งใจ
ปลูกนั้น แต่กลับตามดูแลเอาใจใส่ กล่าวคือคอยรดน้ำพรวนดินใส่ปุ๋ย
ตามกาล กำจัดศัตรูของต้นไม้ นั้น ซึ่งเปรียบได้กับการที่เราได้ตั้งใจไว้ดี
ในเวลาก่อนจะถวายทาน ขณะให้เองก็ตั้งใจด้วยดี และหลังจากกระทำ
บุญสำเร็จไปแล้วก็คอยระลึกถึงต้นบุญนั้นว่า เรานั้นโชคดียิ่งที่เป็น
บุคคลที่เชื่อในกรรมและผลของกรรมแล้วได้ให้ทาน ไม่นึกเสียดายใน
วัตถุสิ่งของที่ได้ให้ไปแล้วที่เปรียบกับศัตรูของต้นบุญเป็นต้น อย่างนี้
แหละนะเจ้าหนูน้อย นี่คือการตามระลึกถึงบุญที่เปรียบได้กับการรดน้ำ
พรวนดินต้นบุญ

และเมื่อต้นบุญของเจ้าโตเต็มทีเมื่อใด เมื่อนั้นผลไม้ที่หอมหวานที่เกิดขึ้นเพราะ
ต้นบุญนั้น ย่อมให้ผลอันน่าปรารถนาแก่เจ้าอย่างไร ก็การทำบุญการให้ทานเป็นเหตุอย่างนี้
ผลของบุญที่ส่งผลได้ก็ด้วยเหตุอย่างนี้ เข้าใจไหมเจ้าหนูน้อย”

เจ้าหนูน้อยหยุดคิดครู่หนึ่งแล้วตอบว่า “ผมเข้าใจแล้วครับ คุณตา ผมเข้าใจ
ว่าการทำบุญก็เหมือนการปลูกต้นไม้ เมื่อต้นไม้โตเต็มที่พอถึงฤดูกาลมันจะให้ดอกออกผล
ครับ”

คุณตาก็กล่าวบอกหลานว่า “ดีแล้ว ดีแล้ว ฉะนั้นพวกเราเอาอาหารที่พวกเรา
ตั้งใจเตรียมมาอย่างดีนี้ไปถวายทานกันเถิด”

เจ้าหนูน้อยรีบตอบด้วยความดีใจว่า “ครับ เรายรีบไปปลูกต้นบุญกันเถิดครับ”

พรปีใหม่

ณ เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ ว่าด้วย พรปีใหม่
เป็นการเพิ่มพูนความรักความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
ฉะนั้นแล้ว ในโอกาสนี้เป็นโอกาสที่ท่านสาธุชนทั้งหลายกำลังสวัสดีปีใหม่กันอยู่

ปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๕๑ ถามว่าในปีใหม่เราได้อะไร? หรือได้อะไรในโอกาสปีใหม่ ถามเด็กก็จะได้ความรู้สึกไปอย่างหนึ่ง ถามผู้ใหญ่ก็ได้คำตอบไปอีกแบบหนึ่ง ในโอกาสปีใหม่ เด็กจะมีความรู้สึกว่าได้ แต่ผู้ใหญ่จะมีความรู้สึกว่าได้เสียได้อย่างไร? เสียอย่างไร? เด็กจะมีความรู้สึกว่าได้ ก็เพราะว่า เด็กโตขึ้นอีกปีหนึ่ง จะได้เรียนสูงขึ้น จะได้เป็นหนุ่มเป็นสาว จะได้ทำการทำงาน จะได้มีครอบครัว จะได้เป็นหลักเป็นฐาน นี่... เด็กจะมีความรู้สึกว่าได้ แต่พอเป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนมาแล้ว มีความรู้สึกว่าได้เสีย คือเสียความเป็นหนุ่มเป็นสาว ใกล้เคียงความเป็นไม้ใกล้ฝั่ง สั้นปีหนึ่งสิ่งที่เราได้เพิ่มมาคือ อายุ แต่อายุที่เราได้เพิ่มมานั้น แท้จริงเป็นการขยับชีวิตของเราให้ใกล้ฝั่งเข้าไปทุกขณะ

ฉะนั้น เป็นโอกาสที่เราจะได้ทบทวนชีวิตว่า ในหนึ่งปีที่ผ่านมา ชีวิตของเราเป็นอย่างไรบ้าง สุขหรือทุกข์ เสื่อมหรือเจริญ ขาดทุนหรือกำไร ราบรื่นหรือว่าขลุกขลักมีอุปสรรคปัญหา เป็นโอกาสที่เราจะได้ตรวจสอบ ถ้าพบสิ่งที่ผิดพลาดจะได้หาทางแก้ไขให้ดีขึ้น การที่เราท่านนิยมต้อนรับปีใหม่และส่งท้ายปีเก่ากันนั้น ก็เป็นวัฒนธรรมเป็นประเพณีที่ดี ความจริงปีเก่าที่ผ่านมา นั้น แม้เราจะไม่ส่งมัน มันก็ไปปีใหม่แม้เราจะไม่ต้อนรับมันก็มา เพราะกาลเวลานั้นจะเดินหน้าไปไม่มีวันหยุด หมุนเวียนเปลี่ยนไปแล้วก็กลืนกินสรรพสัตว์ทั้งหลาย เมื่อได้เกิดเป็นมนุษย์ก็ไม่ควรประมาทดำเนินชีวิตอย่างมีสติ คิดดีทำดี ฝึกศีลธรรม ปีใหม่เราได้อะไร ตอบว่าเราได้ พร คำว่า “พร” นั้นแปลว่า ประเสริฐ แปลว่า ดี แปลว่า ล้ำเลิศ แปลว่า สำเร็จ พรนั้นมีอยู่ ๒ แบบคือ

๑. พรสวรรค์
๒. พรแสวง

พรสวรรค์ เมื่อทำงานแล้วไม่สำเร็จ บางคนมักบ่นว่า เราไม่มีพรสวรรค์ ความจริงในตัวเรามีเครื่องมือที่นับว่าเป็นพรสวรรค์ครบทุกอย่าง ร่างกายที่สมประกอบจึงเป็นพรสวรรค์อย่างประเสริฐ แต่ที่บางคนเอาไปใช้ไม่บังเกิดผล ก็เพราะไม่รู้จักใช้หรือใช้ไม่ถูกทาง คนที่รู้จักพูดจาอ่อนหวาน อ่อนน้อม สรรเสริญยกย่อง ผู้ที่ควรยกย่องสรรเสริญ เป็นต้น อย่างนี้ย่อมเป็นที่รักของคนทั่วไป แต่ถ้าพูดไม่เป็น หรือพูดเป็นแต่ไม่ถูกกาลเทศะก็ไม่บังเกิดผล แม้ร่างกายส่วนอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าใช้เป็นก็เกิดประโยชน์เป็นพรสวรรค์ ถ้าใช้ไม่เป็นก็เกิดโทษ เพราะฉะนั้นถ้าทำงานไม่สำเร็จ หรือทำงานสู้คนอื่นไม่ได้ ก็ไม่ควรนึกว่าเราไม่มีพรสวรรค์ ความจริงเรามีพรสวรรค์ทุกคน แต่พรสวรรค์ที่น่าจะนำมาสู่ความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความพากเพียรพยายาม อดทนบากบั่นต่อสู้กับอุปสรรคอย่างไม่ท้อถอย นี้แหละคือ พรสวรรค์ ที่จะบันดาลความสำเร็จแก่ชีวิตโดยแท้

พรแสวง หมายความว่า ต้องแสวงหา ต้องไปฝึกหัด อยากรจะมีปัญญาดีก็ต้องหมั่นศึกษาเล่าเรียน จะเป็นคนดีต้องคุ้นกับกุศล ในจำนวนพรสวรรค์และพรแสวงนี้ก็แบ่งได้อีก ๒ พรด้วยกัน คือ

๑. พรทำ

๒. พรขอ

พรทำกับพรขอสองประการนี้ต่างกันอย่างไร พรทำนั้นคือ ต้องลงมือทำ พรขอนี้ไม่ทำ แต่ขอลูกเดียว ท่านสารุชน อย่าลืมน่าว่า “พรใดๆ ก็ไร้ค่าถ้าไม่ทำ” ลงมือทำนั้นดีกว่าขอพร ทำดี ดีกว่าขอพร เพราะได้แน่ๆ

- **ต้นเหตุ...ขอพร**

ประเพณีขอพรนี้จะมีมาตั้งแต่ครั้งไหนไม่ทราบ แต่เท่าที่ได้ศึกษามาในพุทธประวัติก็จะเห็นว่า พระอานนท์พุทธอนุชา เป็นผู้หนึ่งที่เคยขอพรพระพุทธเจ้า เป็นพร ๘ ประการ เช่น ขอว่าเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าไปแสดงธรรมที่ไหน พระอานนท์ไม่มีโอกาสได้ตามไปด้วย เมื่อกลับมาแล้วขอให้พระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดงธรรมให้ฟังด้วย อย่างนี้เป็นต้น นี่ทำให้พระอานนท์เป็นพหูสูตร แปลว่า ผู้ได้ยินได้ฟังมาก เป็นผู้ทรงจำได้มาก แม้ในการทำปฐมสังคายนาก็ต้องอาศัยพระอานนท์ในการทำปฐมสังคายนาด้วย

ทำดีดีกว่าขอพร

รวมความว่า พรทำนั้นดีกว่าพรขอ แต่ถึงกระนั้นคนเราก็ยังนิยมขอพรกันอยู่ เพื่อความเป็นสิริมงคล เช่น ขอพรที่พระเจ้าให้ พระสวดกันอยู่บ่อยๆ ทุกท่านคงจะจำได้ คือ พร ๗ ประการ ในบทว่า

อายุวัชตะโก ฐานะวัชตะโก สิริวัชตะโก ยะสะวัชตะโก

พะละวัชตะโก วัณณะวัชตะโก สุขะวัชตะโก

เคยแต่ได้ยินได้ฟังมาก่อน มาทำความเข้าใจความหมายกันหน่อย

พรที่ ๑ อายุวัชตะโก แปลว่า ขอให้เจริญด้วยอายุ คือ อย่ามีอายุสั้นพลันตาย ให้อายุยืนๆ ทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้มีอายุยืน ในทางพระพุทธศาสนา พระผู้มีพระภาคเจ้า เคยตรัสตอบปัญหาของสุภมาณพบุตรของโศตยพราหมณ์ข้อหนึ่งว่า คนที่จะมีอายุยืนได้นั้นมันเกี่ยวข้องกับกรรมเก่าด้วย เช่น ในอดีตชาติฆ่าสัตว์ตัดชีวิตสัตว์อื่นๆ มาหรือไม่? ถ้าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตสัตว์อื่นมามากในปัจจุบันชาติกรรมก็มาบันดาลตัดรอนให้อายุสั้นพลันตาย แต่ถ้าบาปเก่าไม่มีซ้ำเติมก็จะเป็นผู้มีบุญ คือ อายุยืน

พรที่ ๒ ฐานะวัชตะโก เจริญด้วยทรัพย์ ทุกคนปรารถนาต้องการมีชีวิตดีๆ ด้วยกันไม่มีใครที่จะปรารถนาอยากจะทำบาป ไหว้พระ กราบพระ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ครั้งใด ก็มักจะอธิษฐานปรารถนาแต่สิ่งที่ต้องการ หลักธรรมควรแก่การดำเนินชีวิต คือ

๑. ขยันหมั่นเพียร
๒. รักษาดี
๓. มีกัลยาณมิตร
๔. เลี้ยงชีวิตเหมาะสม

ขยันหานั้น คือ ขยันทำมาหากิน บางคนขยันกิน ไม่ขยันหามันก็เลยเกิดปัญหา หามาได้แล้วต้องรู้จักรักษา นอกจากรักษาอย่างดีแล้วก็ต้องรู้จักใช้รู้จักขวนขวายสร้างบุญสร้างกุศล มีกัลยาณมิตร (มีเพื่อน) ที่ดี คือว่า เป็นผู้ประพฤติอยู่ในศีลธรรม รู้จักควรแก่ความเหมาะสมแก่ฐานะของตน

พรที่ ๓ **สิริวัฑฒะโก** เจริญด้วยสิริมงคล ทำอย่างไรจึงเจริญด้วยมงคล สิริมงคล แปลว่า สิ่งที่จะทำให้ชีวิตเราดีขึ้น งามงามขึ้น เหมือนต้นไม้ได้ปุ๋ย คนที่มีสิริวัฑฒะโก ต้องเป็นคนที่ดีดี พุดดี ทำดี คนคิดดี พุดดี ทำดี เป็นสิริมงคลแก่ตน ถ้าคิดไม่ดี พุดไม่ดี ทำไม่ดี สิริมงคลก็หาได้ยาก มีแต่อัปมงคล เมื่อสิริมงคลของตนเกิดแล้วก็จะเป็นที่รักใคร่ของบุคคลอื่นผู้พบเห็น

พรที่ ๔ **ยะสะวัฑฒะโก** ให้เจริญด้วยยศ ยศก็เป็นอย่างหนึ่งที่ทุกคนปรารถนา ไม่ว่าจะรับราชการหรือไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ก็มีความปรารถนาดีกันโดยส่วนมาก เพราะคำว่า ยศ แปลว่า ยิ่ง แปลว่า ใหญ่ ใครมียศหากสำคัญอย่างยิ่งใหญ่เหนือกว่าคนอื่น ใช้อำนาจไปทางผิดๆ มักก่อให้เกิดโทษแก่ตนเองและบุคคลรอบข้าง ยศนั้นมีอยู่สองฝ่าย มีทั้งฝ่ายดีทั้งฝ่ายชั่ว

ยศฝ่ายดีมี สาม

๑. **อิสริยยศ** ความเป็นใหญ่ยิ่ง ต้องเป็นการพระราชทานจากพระมหากษัตริย์
๒. **เกียรติยศ** เกียรติยศนี้สังคมเป็นผู้มอบให้ เกิดจากความดีที่เราได้ทำ เกิดจากประโยชน์ที่เราได้สร้าง
๓. **บริวารยศ** อันนี้ผู้น้อยให้ มีมิตรมีบริวารมาก “บริวารมาเพราะน้ำใจมี บริวารหนีเพราะน้ำใจลด บริวารหมดเพราะน้ำใจแห้ง”

- มีอิสริยยศ ย่อมจะชนะอุปสรรค, มีเกียรติยศย่อมชนะภัย, มีบริวารยศ ย่อมชนะงาน
- คนที่มีเกียรติยศ ชนะภัย คือมีความดีแล้วภัยทั้งหลายมันไม่กล้ากรายเอาชนะได้
- คนมีบริวารยศ เอาชนะงาน ก็คืองานหนักก็กลายเป็นงานเบา งานมากก็จะกลายเป็นงานน้อย ไม่มีอะไรที่ไม่สำเร็จ มีบริวารแล้วทุกอย่างสำเร็จแน่ นี่คือชนิดของยศในฝ่ายดีและความดีของยศ

ยศฝ่ายชั่วมี สอง

๑. **ทรยศ** หักล้างหักหลังผู้มีพระคุณ ลูกศิษย์เนรคุณอาจารย์ ผู้น้อยเนรคุณผู้ใหญ่ ลูกน้องเนรคุณเจ้านาย อย่างนี้เรียกว่า ทรยศ คือหักหลัง
๒. **อัปยศ** คือหมดดีนั่นเอง อะไรก็ตามมีดีก็มักจะมีไม่ดี มีคุณก็มักจะมีโทษ เป็นดาบสองคม โทษของการมียศ คือ บางคนได้แล้วมีแล้วมักจะเมา พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า **ยะโส ลัทธา นะมัสเซยยะ** ยศอันเราได้แล้ว ไม่พึงเมา

คนแต่ก่อนท่านเข้าใจหาเรื่องเปรียบเทียบมาสอน ท่านให้ดูอย่างช้าง ช้างนั้น
เอามาฝึกมาหัด เอามาจากในป่าในดง ฝึกหัดเป็นช้างทรงของพระราชินีให้ยศสูง ๆ
ตั้งชื่อเพราะ ๆ เช่น พระยาพานทอง, พระยาศรีเสวต, ปกติช้างมันกินใบกล้วย ใบอ้อย
ใบหญ้า แม้เมื่อมันเป็นพระยาพานทองมันก็ไม่ลืมกำพืดของมัน ไม่เลิกกินใบกล้วย ใบอ้อย
ใบหญ้า

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสถึงเหตุของยศไว้ว่า คนจะมียศได้ต้องมีคุณธรรมสำคัญ
๗ ประการ คือ

อุฏฐานะระโต	คือเป็นผู้แข็งขันขยันในการทำงาน
ะตีมะโต	ทำงานด้วยความระมัดระวังคือเป็นผู้มีสติ
ุจิกัมมัสสะ	เป็นผู้ที่มีการงานบริสุทธิ์สะอาด
นิสสัมมะการิโน	ใคร่ครวญตรวจสอบก่อนแล้วจึงทำ
สัจญญะตัสสะ จะ	เป็นผู้มีปกติสำรวม
ธัมมะชีวิโน	ประพฤติตนตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรมโดยปกติ
อัมปะมัตตัสสะ	เป็นผู้ไม่ประมาท
ยะโสภิวัฑฒะติ	นี้แหละ ยศจะเจริญยิ่ง

พรที่ ๕ **พละวัฑฒะโก** ให้เจริญด้วยพลังกำลัง ทุกคนปรารถนาให้ตนมีกำลังกาย
และกำลังใจที่ดี ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ เมื่อคราวอายุมากขึ้นความไม่เที่ยงของสังขาร
(อนิจจัง) ก็เกิดขึ้น จะลุกก็โอย จะนั่งก็โอย เป็นสภาพธรรมโดยแน่แท้ ฉะนั้นทุกท่านจึง
ปรารถนาว่าขอให้มีความแข็งแรง ไม่ป่วย ไม่ไข้

พรที่ ๖ **วัณณะวัฑฒะโก** ให้เจริญด้วยวรรณะ คำว่า “วรรณะ” หมายถึง
ผิวพรรณ ก็ใช่ คำกล่าวสรรเสริญก็ด้วย

พรที่ ๗ **สุขะวัฑฒะโก** ให้เจริญด้วยความสุข อุดมด้วยความสุข ทุกคน
ปรารถนาก็คือความสุขกาย และสุขใจ **สุขกาย...ต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดี ๆ** ของ
อิริยาบถต่าง ๆ ทุกขณะ และความไม่มีโรคภัยเบียดเบียน **สุขใจ** เพราะปราศจากกิเลส
เบียดเบียน “ถ้ากายไม่สุข ทุกข์มันก็จะไปเกิดอยู่ที่ใจ”

ท้ายสุดนี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ทุกท่าน มีความสุขปราศจากความทุกข์ทั้งปวงเทอญ

ฐ.จิตโต

สงท้ายปีเก่า

ปีเก่าผ่านไปปีใหม่เข้ามาแล้ว สถานการณ์บ้านเมืองของเราไม่สู้จะดีนัก ทั้งทางสังคม ที่สถานการณ์ทางสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่สงบลง แต่อย่างไรก็ขอภาวนาให้ เหตุการณ์ที่ไม่ดีเหล่านั้นผ่านพ้นไปกับปีเก่า

สำหรับเรื่องราวในฉบับนี้ จะมีอะไรใหม่ๆ ให้แปลกหูแปลกตาไปบ้าง เนื่องจากทาง คณะทำงานต้องการให้เล่มนี้เป็นเล่มพิเศษซักหน่อย เนื่องในโอกาสฉลองปีใหม่ไปในตัวด้วย

สำหรับเนื้อหาที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของเมตตาและความสามัคคีนั้น ผู้เขียนมีความปรารถนาให้ผู้อ่านมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่อยากให้คนไทยทุกคนตั้งอยู่บนความสามัคคีให้มากๆ และรู้จักการแผ่เมตตาให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างถูกต้อง ตามพระพุทธรูป

ในปีที่ผ่านมา มา ประเทศไทยเราผ่านความบอบช้ำมามากแล้ว เพราะคนไทยบางคน เห็นแก่ตัว จนทำให้หลายคนเดือดร้อนกันไปทั่ว หรือบางคนก็พยายามจะแบ่งแยกดินแดนต่างๆ ที่ความจริงพื้นที่ในโลกนี้ก็ยังมีอีกตั้งกว้างขวางเพียงพอให้หลับนอนหรือประกอบสัมมาอาชีพได้ โดยไม่ต้องฆ่าฟันกัน ทั้งนี้เป็นเพราะคนบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักความจริง ที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงสั่งสอนไว้ จึงไม่มีความศรัทธาเชื่อมั่นในคำสั่งสอนว่ามี ประโยชน์อย่างไร เมื่อปฏิบัติตามหรือมีโทษอย่างไรเมื่อไม่ปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นการศึกษา เล่าเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักธรรมที่เป็นเหตุเป็นผลมีหลักการตรง ตามความเป็นจริง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ศึกษามีความศรัทธาเชื่อมั่นอย่างมั่นคงแข็งแรง ไม่คลอนแคลนเสื่อมถอย ไปยึดถือสิ่งที่ไม่ควรยึดถือ และไม่มีสาระประโยชน์กับชีวิต

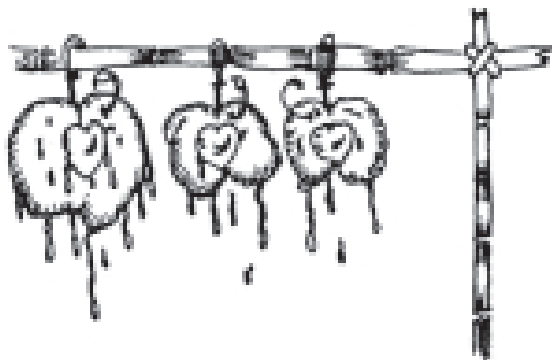
หลาย ๆ คนมักเชื่อว่าความเชื่อบางอย่างที่สืบทอดกันมาตั้งแต่เล็กจนโตเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ ซึ่งความจริงความเชื่อบางอย่างเป็นสิ่งที่ถูกปลุกฝังมาเพราะเพียงแค่เห็นว่ามี ประโยชน์ในบางเรื่องเท่านั้น และประโยชน์เหล่านั้นไม่ได้ทำให้พ้นไปจากทุกข์ได้อย่างถาวร แถมบางคนก็ไม่มี ความเข้าใจด้วยซ้ำว่าคนที่สร้างความเชื่อเหล่านั้นต้องการให้เห็นประโยชน์ จากความเชื่อนั้นอย่างไร ได้แต่ทำตามกันมา น้อยคนที่จะค้นหาความจริง ว่าความจริงเป็น อย่่างไร อะไรควรเชื่อ อะไรไม่ควรเชื่อ

แต่พระพุทธรูปศาสนานั้น เป็นแสงสว่างนำทางไปสู่ความพ้นทุกข์ได้อย่างถาวร นำไปสู่ ทางแห่งนิพพาน คือการสิ้นสุดความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ได้อย่างแท้จริง

สุดท้ายขอให้กุศลที่ได้รับจากการอ่านจุลสาร จงเป็นพลวปัจจัยให้ผู้อ่านทุกท่านได้พบกับ ความสิ้นสุดแห่งทุกข์ คือพระนิพพานเทอญ

เปลื้อง พ.ศ. ใหม่เปลื้องหัวใจหรือยัง?

การเริ่มต้นทำความดีไม่มีคำว่า ...สาย...

ปีใหม่แล้วความชั่วที่หมักหมมดำทึบเลงระดรับ
และอ่องาปล่องใจให้โลก โกรธ หลง มั่นบงการ
ทุกขใจปล่าวๆ

บุญญเจ ปุริโส กยิรา   กยิราเถน ปุณปุณ
ตมฺหิ ฉนฺทํ กยิราถ   สุขุ ปุญญสุส อจฺจโย.

ถ้าบุรุษจะพึงทำบุญ ควรทำบุญนั้นบ่อยๆ ควรทำความพอใจในบุญนั้น
การสั่งสมบุญ นำความสุขมาให้. (พุทธ) ชุ. ธ. ๒๕/๓๐

มิ่งมงคลสุตตัง = มงคลสุตตร

(ขุ. ขุททก. , ขุ. สุตต.)

เอวัมเม สุตัง,
ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า

เอกัง สมะยัง ภะคะวา, สāvattiyā วิหะระติ, **เซตวะเน** **อะนาถะปิณฑิ**
กัสสะ อารามะ,
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่าน
อนาถปิณฑิกเศรษฐี กรุงสาวัตถี.

อะละโข อัญญะตะรา เทวะตา อะภิกันตายะ รัตติยา, อะภิกันตะวัณณา
เกวะละกัปปัง เซตวะเนง โสภาสะตุวา, เยนะ ภะคะวา เตนุปะสังกะมิ

ครั้งนั้น เมื่อล่วงปฐมยามไปแล้ว เทวดาองค์หนึ่งมีวรรณะงดงาม เปล่งรัศมี
สว่างไสว ไปทูลพระเชตวัน เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า

อุปะสังกะมิตวา ภะคะวันตัง อะภิวาเทตวา เอกะมันตัง อัญญาสิ, เอกะ
มันตัง จิตา โข สวา เทวะตา ภะคะวันตัง คาถายะ อัจฉะภาสิ.

ครั้นเข้าไปเฝ้าถวายบังคมแล้ว ยืน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ได้กราบทูลพระผู้มี
พระภาคเจ้าด้วยพระคาถาว่า

พะหุ เทวา มะนุสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง,
อากังขะมานา โสถถานัง พุรุหิ มังคะละมุตตะมัง ฯ

เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก **ปรารถนาความสวัสดิ** พากันคิดมงคลทั้งหลาย
ขอพระองค์โปรดตรัสบอกมงคลอันอุดมด้วยเถิด พระเจ้าข้า.

(พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบด้วยคาถาเหล่านี้ว่า)

อะเสวะนา จะ พาลานัง   ปัณชิตานัญญ จะ เสวะนา
ปฐา จะ ปุชชนียานัง   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ๗
การไม่คบคนพาล การคบแต่บัณฑิต การบูชาผู้ที่ควรบูชา นี้เป็นมงคลอันอุดม.

ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ   ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา
อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ๗
การอยู่ในประเทศที่สมควร ความเป็นผู้ทำบุญไว้แต่กาลก่อน การตั้งตนไว้ชอบ
นี้ก็เป็มงคลอันอุดม.

พาหุสัจฉัญญ จะ สิปปัญญจะ   วินะโย จะ สุกกิชิตโต
สุภาสิตา จะ ยา วาจา   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ๗
ความเป็นพหูสูต ความเป็นผู้มีศิลปะ วินัยที่ศึกษาดีแล้ว วาจาเป็นสุภาสิต
นี้ก็เป็มงคลอันอุดม.

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง   ปุตตะทารัสสะ สังคะโห
อะนาคุลา จะ กัมมันตา   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ๗
การบำรุงมารดาบิดา การสงเคราะห์บุตรภริยา การงานอันไม่อากุลคั่งค้าง
นี้ก็เป็มงคลอันอุดม.

ทานัญญ จะ ธัมมะจะรียา จะ   ญาคะกานัญญจะ สังคะโห
อะนะวัชชานิ กัมมานิ   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ๗
การให้ทาน การประพฤติธรรม การสงเคราะห์ญาติ การงานอันไม่มีโทษ
นี้ก็เป็มงคลอันอุดม.

อาระตี วิระตี ปาปา   มัชชะปาณา จะ สัญญะโม
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ๗
การงดเว้นจากบาป การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ความไม่ประมาทในธรรม
ทั้งหลาย นี้ก็เป็มงคลอันอุดม.

การะโว จะ นิวาโต จะ   สันตภูมิลี จะ กะตัญญูดา
กาเลนะ รัมมัสสะวะนัง   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
    ความเคารพ ความถ่อมตน ความสันโดษ ความกตัญญู การพึงธรรมตามกาล
    นี้ก็เป็นมงคลอันอุดม.

ขันตี จะ โสวะจัสสะตา   สมะณานัญจะ ทัสสะนัง
กาเลนะ รัมมะสะกัจฉา   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
    ความอดทน ความเป็นผู้ว่าง่าย การเห็นสมณะ การสนทนาธรรมตามกาล
    นี้ก็เป็นมงคลอันอุดม.

ตะโป จะ พุรัหมะจะริยัญจะ   อะริยะสัจจานะทัสสะนัง
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
    ตบะ พรหมจรรย์ การเห็นอริยสัจ การทำพระนิพพานให้แจ้ง นี้ก็เป็นมงคล
    อันอุดม.

มุญฺฐัสสะ โลกะรัมเมหิ   จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง   เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
    จิตของผู้ใด ถูกโลกธรรมกระทบแล้ว ไม่หวั่นไหว ไม่เศร้าโศก ไม่เศร้าหมอง
    ด้วยละอองกิเลส เป็นจิตเกษมปลอดโปร่ง นี้ก็เป็นมงคลอันอุดม.

เอตาทิสานิ กัตวานะ   สัพพัตถะมะปะราชาชิตา
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ   ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ ฯ
    เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทำมงคลดังนี้แล้ว ไม่พ่ายแพ้ต่อข้าศึกทั้งปวง
    ย่อมถึงความสวัสดิ์ในที่ทุกสถาน นี้แลเป็นมงคลอันอุดมของเทวดาและมนุษย์เหล่านั้น

บันไดชีวิต ๓๘ ขั้น ขอมอบมงคลให้ทุกๆ ท่าน จงนำไปปฏิบัติ

๑. การไม่คบคนพาล
๒. การคบแต่บัณฑิต
๓. การบูชาผู้ที่ควรบูชา
๔. การอยู่ในประเทศที่สมควร
๕. ความเป็นผู้ทำบุญไว้แต่กาลก่อน
๖. การตั้งตนไว้ชอบ
๗. ความเป็นพหูสูต
๘. ความเป็นผู้มีศิลปะ
๙. วินัยที่ศึกษาดีแล้ว
๑๐. วาจาเป็นสุภาषิต
๑๑. การบำรุงมารดาบิดา
- ๑๒./๑๓. การสงเคราะห์บุตรภรรยา
๑๔. การงานอันไม่อาภูลังคังค่าง
๑๕. การให้ทาน
๑๖. การประพฤติธรรม
๑๗. การสงเคราะห์ญาติ
๑๘. การงานอันไม่มีโทษ
๑๙. การงดเว้นจากบาป
๒๐. การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา
๒๑. ความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย
๒๒. ความเคารพ
๒๓. ความถ่อมตน
๒๔. ความสันโดษ
๒๕. ความกตัญญู
๒๖. การพึงธรรมตามกาล
๒๗. ความอดทน
๒๘. ความเป็นผู้ว่าง่าย
๒๙. การเห็น/พบปะสมณะ
๓๐. การสนทนาธรรมตามกาล
๓๑. ตบะ
๓๒. พรหมจรรย์
๓๓. การเห็นแจ้งอริยสัจ
๓๔. การทำพระนิพพานให้แจ้ง
๓๕. จิตของผู้ใดถูกโลกธรรมกระทบแล้ว
ไม่หวั่นไหว
๓๖. ไม่เศร้าโศก
๓๗. ไม่เศร้าหมองด้วยละอองกิเลส
๓๘. เป็นจิตเกษมปลอดโปร่ง

พระพุทฺธคุณ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโมข้าจะไหว้	วระตริยรตะนา	ใส่ไว้ในเกษา
วระบาทะมุณี	คุณะวระตริย	ข้าใส่ไว้ในเกษิ
เดชะพระมุณี	ขอย่ามีทีโทษา	ข้าขอยอชูลิ
ใส่เกษิไหว้บาทา	พระพุทฺธผู้กรุณา	อยู่เกษาอย่ามีภัย
ข้าไหว้พระสละธรรม	ที่ลี้กล้ำคัมภีร์ใน	ได้รู้เข้าใจ
ขอย่าได้มีโรคา	ข้าไหว้พระภิกษุ	ที่ได้ลูแก่ไสดา
ไหว้พระสกทาคา	อรหาธิบดี	ข้าไหว้พระบิดา
ไหว้บาทาพระชนะนี้	ไหว้พระอาจารย์	ใส่เกษิไหว้บาทา
ข้าไหว้พระครูเจ้า	ครูผู้เฒ่าใส่เกษา	ให้รู้ที่วิชา
ไหว้บาทาที่พระครู	จะใคร่รู้พระธรรมมา	ขอบุญญามาค้าชู

(จากปถม ก กา หัตถ์อ่าน)

พุ ทธคุณมากพัน	รำพรรณ
ธ ธรรมคุณยิ่งอนันต์	เลิศล้ำ
สัง ฆคุณนั้นมหันต์	บุญเขต
มิ มีสิ่งใดกล้า	เกินได้พุทฺธคุณ

วัดจากแดง

๑๑ มกราคม ๒๕๕๑

